

-CONCEPT-

PROVINCIE GRONINGEN

BELEIDSKADER

STEDELIJKE VERNIEUWING 2010 - 2014

RUIMTE VOOR VERNIEUWING

Januari 2010

INHOUD

	Voorwoord	3
I.	Inleiding	4
II.	Rijksbeleidskader	5
	2.1. Doelstelling ISV3.....	5
	2.2. Veranderingen in beleid	5
	2.3. Overgangsjaar 2010	6
	2.4. Drie specifieke doelen van ISV	6
	2.5. De systematiek van het ISV3	7
	2.6. Drie deelbudgetten: wonen, bodem en geluid.....	8
	2.7. Provinciale taken in kader van ISV3	9
	2.8. Monitoring en verantwoording.....	9
III.	Provinciaal beleidskader	11
	3.1. Doelen	11
	3.2. Wonen en leven	11
	3.3. Woon- en leefbaarheidsplannen	12
	3.4. Provinciale rollen en instrumenten	14
	3.5. Uitvoeringsprogramma POP	14
IV.	Beleidskader Stedelijke Vernieuwing 2010-2014	15
	4.1. Uitgangspunten voor ISV3	15
	4.2. Provinciale prioriteiten ISV3	15
	4.3. Budgetverdeling ISV3: toedeling middelen	17
	4.4. Budget Wonen	17
	4.5. Projectaanvragen.....	19
	4.6. Fonds voor particuliere woningverbetering	22
	4.7. Knelpuntenpot.....	23
	4.8. Budget Bodem	24
	4.9. Budget Geluid	25

Voorwoord

We staan met z'n allen voor een grote opgave: het platteland, de dorpen en het stedelijke gebied leefbaar houden. Dit terwijl de bevolkingsdaling en de vergrijzing in grote delen van onze provincie deze leefbaarheid juist onder druk zetten.

Die opgave kost geld. Daarom willen we in Groningen een groot deel van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 daar inzetten waar dit het hardst nodig is, namelijk in de krimpgebieden. Het overige deel gaat naar leefbaarheid in de vorm van bodemsanering en de aanpak van geluidsbelasting.

Deze keuze biedt ons de mogelijkheid in de krimpgebieden gericht aan de slag te gaan met de meest urgente vraagstukken. Daarnaast heeft het rijk, na de nodige inspanningen, inmiddels toezeggingen gedaan voor aanvullende middelen om te investeren in de krimpregio's.

Voor het antwoord op de vraag wat de oplossingen zijn, en daarmee de vraag hoe het beperkt beschikbare geld het beste te besteden, bent u, de gemeenten, aan zet. Het is aan u om in een goed en onderbouwde plannen inzichtelijk te maken hoe u de leefbaarheid op peil wilt houden en verbeteren. Welke opgaven er liggen, welke projecten de aandacht vragen en welke prioriteiten u stelt. Een plan op basis waarvan u straks met andere overheden en organisaties samenwerkt en samen investeert in toekomstbestendige oplossingen.

Ik zie graag uw plannen en projectvoorstellen tegemoet en ik hoop zo snel mogelijk met u afspraken te kunnen maken voor een vitaal Groningerland.

Pim de Bruijne, gedeputeerde Stedelijke Vernieuwing

I. Inleiding

Het Beleidskader Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 benoemt hoe de Provincie Groningen het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV3) in deze periode wil inzetten. Het ISV is een brede doeluitkering van het Rijk die voortvloeit uit de Wet stedelijke vernieuwing (Wsv) en is gericht op structurele kwaliteitsverhoging van de woon- en leefomgeving in bestaand stedelijk gebied. De provincie hanteert daarbij het Rijksbeleidskader Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 (ISV-3) en het Provinciaal Omgevingsplan.

Voor het rijk blijft de problematiek van de stedelijke vernieuwing ook de komende periode onveranderd actueel. Voor de leefbaarheid en de vitaliteit van de steden, dorpen en wijken blijven fysieke investeringen in woningen en maatschappelijke voorzieningen, in een gezond leefklimaat en in de openbare ruimte noodzakelijk. Reden voor het rijk om ook voor een derde tijdvak weer een budget beschikbaar te stellen. Het ISV3 budget is samengesteld uit de deelbudgetten herstructurering en stadsvernieuwing (*budget wonen*), bodemsanering (*budget bodem*) en geluidssanering (*budget geluid*).

In vergelijking met vorige tijdvakken verandert er een aantal zaken. Het rijk anticipeert in haar beleidskader op de situatie die per 1 januari 2011 zal ontstaan als het ISV wordt gedecentraliseerd om de rol van gemeenten en provincies te versterken. De provincie Groningen wil deze toegenomen vrije beleidsruimte benutten om een aantal beleidsaccenten te zetten bij de realisatie van de stedelijke vernieuwingsopgave. De belangrijkste keuze is dat de ISV-middelen van het budget wonen selectief worden ingezet in gebieden die noodzakelijke ingrepen moeten doen vanwege structurele bevolkingsdaling.

Het Beleidskader Stedelijke Vernieuwing 2010-2013 is een beleidsregel in de zin van artikel 1:3, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht. Gedeputeerde staten hebben op grond van artikel 8 van de Kaderverordening subsidies provincie Groningen 1998 de bevoegdheid om te beslissen op subsidieaanvragen. Van deze bevoegdheid zullen zij gebruik maken met inachtneming van het Beleidskader ISV3.

Hoofdstuk 2 beschrijft op hoofdlijnen de inhoud van het Rijksbeleidskader, waaronder de hoofddoelstellingen, de wijziging in de systematiek van de ISV en het budget dat wij ter beschikking hebben gekregen. In Hoofdstuk 3 verwoorden wij onze provinciale doelstellingen en ambities uit het Provinciaal Omgevingsplan voor de periode 2009-2013. Hoofdstuk 4 benoemt onze prioriteiten in het stedelijke vernieuwingsbeleid en op welke wijze de ISV3 middelen zullen worden ingezet op de verschillende beleidsterreinen.

II. Rijksbeleidskader

Het Rijksbeleidskader stedelijke vernieuwing ISV3 benoemt de landelijke doelstellingen die het Rijk met de stedelijke vernieuwing nastreeft, de systematiek van de verdeling van het budget voor wonen, geluid en bodem en de wijze van verantwoording van inzet van middelen. Ten opzichte van ISV2 zijn er enkele belangrijke wijzigingen.

2.1. Doelstelling ISV3

Doel van het Rijksbeleidskader is gemeenten te stimuleren concrete uitwerking te geven aan de fysieke invulling van de stedelijke vernieuwing, passend bij de lokale situatie. Samen met het provinciale beleidskader vormt het een toetsingskader voor de plannen van gemeenten en dient het als basis voor de dialoog over de voortgang en het maken van afspraken voor de periode 2010-2014. Uitgangspunt is dat ISV middelen werken als "trigger-money": ze moeten andere partijen stimuleren om te investeren in stedelijke vernieuwing en het sociale domein.

2.2. Veranderingen in beleid

Voor het ISV3 tijdvak is sprake van een aantal veranderingen met betrekking tot de inhoud, sturing en verantwoording als in de beschikbare budgetten voor gemeenten en provincies. Kort samengevat: minder geld, minder regels en meer beleidsruimte.

Het juridische kader verandert, doordat de Wet stedelijke vernieuwing naar verwachting per 1 januari 2011 wordt ingetrokken. Vanaf dat moment wordt het investeringsbudget, in plaats van als voorschot, als een definitieve bijdrage en voor de rechtstreekse gemeenten (G31) in het gemeentefonds en voor de niet-rechtstreekse gemeenten in het provinciefonds gestort.

Uitgangspunten van het nieuwe beleid zijn ten eerste een verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden en middelen en ten tweede een vermindering van de (inter)bestuurslasten. Dit laatste ligt in de lijn van de afspraken in het bestuursakkoord dat het rijk met het VNG en het IPO heeft gesloten. Met de decentralisatie is het ISV niet langer een specifieke doeluitkering, maar een decentralisatie-uitkering als onderdeel van het Gemeente- en Provinciefonds, zoals bedoeld in de Financiële-verhoudingenwet (Fvw). Het is een tussenstap richting opname in de algemene uitkering. Het rijk doet daarmee in haar sturing een stap terug, maar blijft in ISV3 nog wel betrokken bij de stedelijke vernieuwing. De regierol van de provincie wordt versterkt en kan worden ingevuld door het leggen van eigen accenten bij de rijksdoelen. Dit betekent dat het budget door de provincie beleidsrijker kan worden ingezet en dat maatwerk mogelijk is.

Bij de uitvoering van de stedelijke vernieuwingsopgave is de hoofdrol allereerst neergelegd bij gemeenten: zij zijn primair de regisseur van het lokale woon- en stedelijke vernieuwingsbeleid. De Wsv bepaalt dat de gemeenteraad zorg draagt voor de stedelijke vernieuwing en dat het rijk en de provincie zorg dragen voor de bevordering en ondersteuning ervan. Een sterke regierol van de provincie wordt van belang geacht voor een goede lokale en regionale afstemming. Het financiële kader wordt beperkt doordat het rijk voor de periode 2010-2014 landelijk veel minder investeringsbudget ter beschikking heeft gesteld. In ISV2 bedroeg het budget bijna € 1,5 miljard terwijl voor de komende periode het budget € 1,1 miljard bedraagt. Voor onze provincie is het budget nagenoeg gelijk gebleven: ISV2 € 22,6 mln. en voor ISV3 bedraagt het budget € 22,3 mln. (exclusief de rechtstreekse bijdrage aan Gemeente Groningen). De definitieve toekenning wordt naar verwachting begin 2010 bij brief bevestigd.¹ In de begroting van de provincie zijn geen eigen middelen voor dit doel gereserveerd.

2.3. Overgangsjaar 2010

De derde tranche ISV start nog met de Wsv als kader. Deze wet zal naar verwachting per 1 januari 2011 worden ingetrokken. Dat betekent dat in 2010 in beginsel nog aan deze wet voldaan moet worden. Het rijksbeleidskader speelt al wel in op de decentralisatie doordat brede doelstellingen zijn geformuleerd en de procesvereisten minimaal zijn gemaakt.

Op deze manier is een soepele overgang mogelijk naar een gedecentraliseerd ISV. Ook zal over het voorschot 2010 geen financiële verantwoording meer aan het rijk worden afgelegd omdat het voorschot via een overgangsbepaling zal worden omgezet in een definitieve bijdrage.

Na het intrekken van de Wsv zal een nieuw wettelijk kader worden ontwikkeld dat passend is bij een situatie waarin gemeenten verantwoordelijk zijn voor de stedelijke vernieuwing.

2.4. Drie specifieke doelen van ISV

In vergelijking met ISV2 zijn de rijksdoelen voor ISV3 veranderd van tien specifieke doelstellingen met vastgelegde prestaties naar drie brede doelstellingen. Met het investeringsbudget streeft het rijk naar duurzame, leefbare en vitale steden en dorpen. De drie landelijke rijksdoelstellingen voor ISV3 zijn:

1. Bevordering van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad voor zover nodig rekening houdend met een te verwachten afname van het aantal huishoudens.

Het betreft ingrepen in de verouderde woningvoorraad bij achterblijvende kwaliteit van woning en woonomgeving met negatieve gevolgen voor de leefbaarheid:

sloop/nieuwbouw, renovatie, isolatie, energiezuinigheid, duurzaam (her)bouwen en toevoegingen (op herstructurering en transformatie locaties) van woningtypen die er

¹ Wij maken hierbij nadrukkelijk een voorbehoud voor de omvang van het bedrag. Het is niet uit te sluiten dat rijksbezuinigingen zullen leiden tot een ander ISV3 budget.

onvoldoende zijn (bijvoorbeeld: betaalbaar, nultreden) of woningen voor specifieke doelgroepen.

Het gaat ook om bevordering van de kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad ingeval van afname van het aantal huishoudens en het voorkomen van ongewenste segregatie.

Van belang is het beleid vorm te geven vanuit een regionaal perspectief.

2. Bevordering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving.

Hierbij gaat het om ingrepen in de fysieke woonomgeving die bijdragen aan de leefbaarheid: een prettige woon- en leefomgeving met voldoende voorzieningen en kwaliteit en veiligheid van de openbare ruimte, functiemenging van wonen-werken-voorzieningen, groen en water .

3. Bevordering van een gezonde en duurzame leefomgeving in het algemeen en meer in het bijzonder ten aanzien van bodem, geluid en binnenstedelijke luchtkwaliteit.

Een gezonde en duurzame leefomgeving houdt in een goede kwaliteit van bodem, geluid en lucht. De provincie is bevoegd gezag voor de bodemmiddelen op basis van het ISV.

Ook is de provincie verantwoordelijk voor de besteding van de middelen.

In het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties, dat op 9 juli 2009 is getekend tussen rijk, IPO, VNG en de Unie van Waterschappen, zijn de afspraken voor de periode tot 2015, en met een doorkijk voor de periode daarna, vastgelegd.

Een doelstelling uit dit bestuursakkoord die belangrijk is voor ISV3 is het aanpakken (saneren of beheersen) van de spoedlocaties in het stedelijke gebied voor 2015.

De doelstelling uit het rijksbeleidskader ISV3 voor geluid betreft de sanering van woningen op de A-lijst langs wegen niet zijnde rijkswegen volgens art 126 van de Wet geluidhinder. Voor de sanering van woningen langs spoor en rijkswegen is per 2010 het rijk verantwoordelijk. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de sanering van de A-lijst woningen.

Overige doelstellingen van het rijksbeleid met een relatie naar het stedelijke vernieuwingsbeleid zijn :

- Klimaatbestendig wonen: rekening houden met klimaatscenario's, voorkomen van hitte-eilanden, waterberging, groene daken;
- Energie en duurzaam wonen: energiebesparing in nieuwbouw en bestaande bouw, uitvoering van afspraken uit het Klimaat energieakkoord;
- Bevorderen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving met groen en blauw.

2.5. De systematiek van het ISV3

Het Investeringsbudget stedelijke vernieuwing is een samengestelde subsidie voor het stedelijke gebied, die is bedoeld om een integrale aanpak mogelijk te maken voor de verbetering van het

stedelijke gebied. Voor ISV3 is de subsidie voor de provincie samengesteld uit drie deelbudgetten: voor stadsvernieuwing/herstructurering, voor bodemsanering en voor geluidssanering.

Het systeem dat binnen ISV1 en ISV2 is ontwikkeld blijft in grote lijnen gehandhaafd. Wel zal de organisatie in het tijdvak ISV3 wijzigen en kunnen alle gemeenten in Nederland gebruik blijven maken van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen rechtstreekse gemeenten en niet-rechtstreekse gemeenten. De rechtstreekse gemeenten ontvangen het ISV budget van het rijk. Voor de niet-rechtstreekse gemeenten is de provincie budgethouder.

De Wet stedelijke vernieuwing verdeelt de niet-rechtstreekse gemeenten in programma- en projectgemeenten. De provincie kan programmagemeenten aanwijzen. Deze gemeenten hebben een grote, complexe en integrale stedelijke vernieuwingsopgave. Deze opgave wordt beschreven in een meerjarenontwikkelingsprogramma (MOP) of in een vergelijkbaar programma voor een periode van 5 jaar met een visie op de stedelijke vernieuwingsopgaven. De gemeente formuleert hierin haar doelen. Projectgemeenten hebben een minder omvangrijke opgave voor stedelijke vernieuwing. De projectgemeenten kunnen subsidie verkrijgen op basis van een projectaanvraag. Voor alle gemeenten geldt dat de uitvoering van stedelijke vernieuwing in de eerste plaats een verantwoordelijkheid is van gemeentebesturen. Zij vullen die verantwoordelijkheid in met partijen als bewoners, corporaties, particuliere huiseigenaren, bedrijven, ontwikkelaars, maatschappelijke instellingen en belangenorganisaties.

2.6. Drie deelbudgetten: wonen, bodem en geluid

Op 10 juli 2009 is het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties ondertekend. Op basis van de omvang van de opgave en de problematiek in Groningen en de afspraken in dit convenant is voor de komende programmaperiode definitief € 6,8 mln. ter beschikking gesteld voor de aanpak van de bodemverontreiniging in stedelijk gebied. De omvang van het ISV3 budget is hiermee definitief geworden (bestuurlijk gebonden).

Deelbudget (x € mln)	Nederland totaal	Prov. Groningen totaal (incl. gemeente Groningen)	Prov. Groningen totaal (excl. gemeente Groningen)
wonen (stadsvernieuwing en herstructurering)	793,0	52,0	15,2
geluid	121,5	0,4	0,3
bodem	242,0	10,4	6,8
	1.176,5	62,8	22,3

De deelbudgetten hebben in relatie tot de opgaven in de herstructurering een beperkte omvang. Daarom willen wij deze middelen gericht en doelmatig inzetten, daar waar het meeste resultaat te verwachten is. In de volgende hoofdstukken geven wij onze inzet weer.

2.7. Provinciale taken in kader van ISV3

Volgens het Rijksbeleidskader heeft de provincie de volgende taken:

- De provincie is budgethouder voor de ISV-middelen voor de niet-rechtstreekse gemeenten in de provincie. De provincie kent budgetten toe aan de gemeenten en legt hierover verantwoording af aan Provinciale Staten;
- De provincie kan programmagemeenten aanwijzen; de overige gemeenten zijn projectgemeenten;
- De provincie verdeelt de budgetten;
- De provincie adviseert over en beoordeelt programma's en projecten van de gemeenten aan de hand van het provinciaal beleid en van de rijksdoelen;
- De provincie stelt een Beleidskader op en een subsidieregeling, met daarin de criteria voor de beoordeling van de aanvragen van gemeenten;
- De provincie maakt afspraken met het Rijk en gemeenten en monitort de voortgang van ISV wat betreft de realisatie van de doelstellingen.

2.8. Monitoring en verantwoording

Rijk en provincie maken op *hoofdlijnen afspraken* over de wijze waarop de provincies invulling geven aan de rijksdoelstellingen. Hiervoor zijn geen inhoudelijke aanwijzingen gegeven en worden, anders dan in de vorige periode, geen prestatie-indicatoren meer voorgeschreven. Hierdoor wordt het mogelijk om met gemeenten afspraken op hoofdlijnen (outcome) te maken over de te bereiken doelstellingen. Indien nodig kunnen de afspraken ook op output niveau worden beschreven. Voor bodem en geluid zullen de afspraken outputgericht zijn. Voor het deelbudget geluid omdat hierover in het verleden afspraken zijn gemaakt en voor bodem moet uitvoering worden gegeven aan de afspraken in het convenant bodem.

Wij zullen nog een nadere invulling geven aan de wijze waarop de prestatieafspraken worden vormgegeven.

Op het moment dat de Wsv vervalt zal de inzet van de beschikbaar gestelde middelen niet meer verticaal maar horizontaal worden verantwoord: GS aan PS en B&W aan de gemeenteraad.

Met de decentralisatie stelt het rijk zich terughoudend op ten aanzien van de gevraagde interbestuurlijke informatie. Er wordt wel 'check and balances' gevraagd. Ook het rijk heeft behoefte aan informatie over de voortgang en evaluatie van de stedelijke vernieuwing. Het rijk zal haar eigen doelstellingen monitoren met behulp van de WoON en de Leefbarometer.

De budgettaire verantwoordelijkheid en de verantwoording ligt met name op het gemeentelijk niveau.

De realisatie van de afspraken wordt een onderdeel van het bestuurlijk/ambtelijk overleg tussen provincie en de gemeenten waar een investeringsbudget aan is verleend.

Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor een goede monitor. Zij kunnen daarbij gebruik maken van een eigen monitor of van de landelijke monitorinstrumenten.

III. Provinciaal beleidskader

Het Rijksbeleidskader ISV3 en het Provinciaal Omgevingsplan 2009-2013 (POP) vormen beide het kader voor de inzet van middelen voor stedelijke vernieuwing in de provincie. In het Provinciaal omgevingsplan vormt de transformaties van de woningvoorraad en het behoud van de leefbaarheid met het oog op de structurele bevolkingsdaling een belangrijke vernieuwingsopgave. De provincie vraagt aan de regio's hiervoor regionale woon- en leefbaarheidsplannen op te stellen.

3.1. Doelen

In het Provinciaal Omgevingsplan (POP), zoals vastgesteld in juni 2009, hebben wij ons omgevingsbeleid voor de komende jaren vastgelegd. De Rijksdoelen voor stedelijke vernieuwing zijn daarin verwerkt. Ons beleid vormt daarmee onze inzet voor de afspraken die wij met het rijk willen maken voor de periode 2010-2014. Het Investeringsbudget zetten wij in om een deel van dat beleid daadwerkelijk te realiseren.

Relevante beleidslijnen van ons omgevingsbeleid voor de stedelijke vernieuwing zijn:

- Concentratie van wonen en werken in de regio Groningen-Assen en de stedelijke centra Appingedam/Delfzijl, Winschoten, Veendam en Stadskanaal met een sterkere centrumfunctie voor de steden voor het omliggende platteland.
- Zuinig ruimtegebruik: toepassen van de SER-ladder voor woningbouw, bedrijventerreinen en infrastructuur.
- Leefbaarheid van het platteland: behoud en versterken van de leefbaarheid van het platteland in het bijzonder in de context van de demografische ontwikkelingen.

3.2. Wonen en leven

Een van de doelen van ons omgevingsbeleid is het creëren van aantrekkelijke woonmilieus die voorzien in de vraag en het behoud en versterken van de leefbaarheid. Groei en kwaliteit moeten in balans blijven waarbij de groei niet onevenredig ten koste mag gaan van de kwaliteit van de leefomgeving. De ambities voor het beleidsterrein wonen zijn:

- *Hoge leefkwaliteit:*

Een aantrekkelijke woonomgeving met voldoende aanbod en kwaliteit van woningen, bereikbare voorzieningen en een aantrekkelijke woon- en werkomgeving, te bereiken door samenwerking met betrokken partijen.

- *Transformatie van de woningvoorraad* (koop en huur):

Aanpassen van de woningvoorraad, in aansluiting op de woningvraag, door verbetering, sloop en vervanging. Samenhang tussen de nieuwbouwvraag en de noodzakelijk transformatie van de bestaande voorraad. Aandacht voor sociale infrastructuur, duurzaamheid, energiebesparing, milieukwaliteit, ruimtelijke inrichting en stedenbouwkundige kwaliteiten.

- *Regionale afstemming van de omvang van de woningvoorraad:*

Groei in Westerkwartier en de regio Groningen-Assen en stabilisering en afname van het aantal inwoners en huishoudens in Noord- en Oost-Groningen met als gevolg een daling van de woningbehoefte.

- *Leefbaarheid en krimp:*

Koppeling van fysiek en sociaal, ook in de planning van de woningbouw. Het ontwikkelen van een visie en een aanpak voor de leefbaarheids- en woonvragen die ontstaan als gevolg van de bevolkingskrimp met aandacht voor de bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen. Bevolkingsdaling kan negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid door o.a. leegstand, sociale tweedeling, verpaupering en waardedalingen. Het behoud van de leefbaarheid is een *majeure opgave*: sociaal, economisch en volkshuisvestelijk.

- *Wonen, welzijn en zorg:*

Focus op de gebieden waar de problematiek zich het sterkst voordoet wat betreft de toenemende vraag naar zorg, welzijnsvoorzieningen, geschikte woningen en de inrichting van de openbare ruimte.

- *Klimaatverandering:*

Aandacht voor de gevolgen van de verandering van het klimaat op de ruimtelijke inrichting: veilig wonen en warmtebelasting.

En verder relevant voor ISV3 zijn onze ambities ten aanzien van:

- *Veilige leefomgeving:* Duurzaam bodembeheer.

Een speerpunt van ons bodemsaneringsbeleid is het beheersen of saneren van spoedeisende locaties voor 2015.

- *Energiebesparing gebouwde omgeving:*

Realisatie van het 100.000 woningenplan uit het Energieakkoord Noord-Nederland. Hieronder valt het verbeteren van de energiezuinigheid van bestaande woningen bij renovatie en herstructurering.

3.3. Woon- en leefbaarheidsplannen

De komende jaren verwachten wij dat allerlei woon- leefbaarheidsvragen gaan spelen in Noord- en Oost-Groningen, die voortkomen uit de structurele daling en de sterk wijzigende samenstelling van de bevolking. Gezien de schaal waarop de problematiek zich voordoet, vinden wij het

belangrijk dat gemeenten hiervoor op regionaal niveau een visie en een concrete aanpak ontwikkelen in de vorm van een woon- en leefbaarheidsplan. In Noord-Groningen gaat het om de Eemsdelta-gemeenten² en om gemeente De Marne. In Oost-Groningen gaat het om alle negen gemeenten³. Een woon- en leefbaarheidsplan geeft aan hoe een gemeente in samenwerking met woningcorporaties, marktpartijen en maatschappelijke instellingen wil omgaan met de opgaven. Het Provinciaal Omgevingsplan benoemt de volgende aspecten van een regionaal woon- en leefbaarheidsplan:

- De voortzetting van de voortvarende aanpak van de transformatie in de sociale huursector met nieuw te bouwen en te slopen woningen op regionaal en gemeentelijk niveau, zowel in aantallen als in kwaliteit waarbij rekening wordt gehouden met:
 - bevolkingsprognoses, ontwikkeling van huishoudens en woningbehoefte wensen van de consument over soorten en typen woningen (bijvoorbeeld het terugbouwen in lagere dichtheden)
 - het grote aanbod van woningbouwcapaciteit in bestemmingsplannen, waarbij voorkomen wordt dat leegstand, verpaupering en stagnatie van de transformatie van de woningvoorraad ontstaan
 - versnelling van de woningbouwproductie, door nauwkeurig te bekijken op welke manier en in welk tempo de transformatie van de bestaande woningvoorraad dient plaats te vinden in de vorm van vervangende nieuwbouw
- Verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving
- Concentratie van de woningbouw in bestaande stedelijke centra in de betreffende regio (Eemsdelta: Appingedam/Delfzijl en Oost-Groningen: Veendam, Stadskanaal, Winschoten), onder andere in relatie tot de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen en daarnaast op beperkte schaal in dorpen voor inbreiding
- Transformatie van de goedkope koopsector. Dit om een (een verdere toename van) overaanbod in deze sector te voorkomen en daarmee ook een ongunstige prijsontwikkeling van de bestaande koopwoningen en een steeds verder gaande stagnatie van de nieuwbouw te verhoeden
- Thema's zoals welzijn en zorg, ruimtelijke kwaliteit, energiebesparing, veiligheid, gezondheid en duurzaamheid
- Monitoring van de kwantitatieve en kwalitatieve ontwikkeling van de woningbouw.

De inhoud van de woon- en leefbaarheidsplannen zullen worden bekrachtigd in een convenant.

² Dit zijn de gemeenten Eemsum, Delfzijl, Appingedam en Loppersum.

³ Dit zijn de gemeenten Reiderland, Scheemda, Winschoten (per 1 januari 2010 Gemeente Oldambt), Stadskanaal, Veendam, Menterwolde, Pekela, Bellingwedde en Vlagtwedde.

3.4. Provinciale rollen en instrumenten

Het Provinciaal Omgevingsplan benoemt de rol en instrumenten van de provincie om uitvoering te geven aan de doelen voor wonen, leefbaarheid en krimp.

Rol	Invulling	Instrument
Beschermen	Afspraken met gemeenten over verdeling woningbouw- en sloopopgave	Regionaal woon- en leefbaarheidsplan Omgevingsverordening
Faciliteren	Monitoren voortgang woningbouw per regio	Advisering Regionaal woon- en leefbaarheidsplan
	Afstemming omvang en kwaliteit nieuwbouwprojecten	Regionaal woon- en leefbaarheidsplan
	Ondersteuning transformatie en leefbaarheid	Advisering Regionaal woon- en leefbaarheidsplan
	Ondersteuning uitvoering woon- en leefplannen met 'vliegende brigade' en ISV	Financiering
	Ondersteuning 'Convenant voor het Noorden'	Advisering

3.5. Uitvoeringsprogramma POP

In het POP Uitvoeringsprogramma zijn programma's en projecten benoemd die wij van essentieel belang achten voor het realiseren van onze POP doelstellingen en waaraan wij de komende jaren prioriteit geven. Voor de stedelijke vernieuwing zijn in het uitvoeringsprogramma de volgende twee beleidspeerpunten van belang:

- * Leefbaarheid en wonen en
- * Omgaan met Krimp.

Voor de uitvoering zal de provincie onder meer de volgende instrumenten inzetten: Vliegende Brigade, ISV, Sociale Agenda, Stimuleringsfonds Zorg, Krediet WWZ.

IV. Beleidskader Stedelijke Vernieuwing 2010-2014

Het Beleidskader ISV3 beschrijft hoe de provincie binnen de doelstellingen van het Rijksbeleidskader en het Provinciaal Omgevingsplan de beschikbare Rijksmiddelen wil inzetten in de drie krimpgebieden en hoe zij projectaanvragen afweegt. De formele werkwijze staat benoemd in de Subsidieverordening ISV3.

4.1. Uitgangspunten voor ISV3

Voor de bepaling van onze beleidsaccenten die nadere invulling geven aan ons beleid in ISV3 gaan wij uit van de volgende uitgangspunten:

1. De *reikwijdte* van de fysieke stedelijke vernieuwingsopgave ligt besloten in de rijksdoelen;
2. Leidend voor de inzet van de ISV middelen zijn het beleid, de doelstellingen en ambities van het *POP 2009-2013* en het bijbehorende *uitvoeringsprogramma*;
3. *Vermindering van de bestuurlijke lasten* door de decentralisatie van het ISV: horizontale verantwoording en afspraken op hoofdlijnen met het rijk en gemeenten over de te behalen doelen, de monitoring en de voortgang van de uitvoering;
4. De *deelbudgetten voor bodem en geluid* zullen op basis van gemaakte afspraken en convenanten worden ingezet voor de opgave waarvoor ze beschikbaar zijn gesteld. Voor bodem en geluid wordt uitvoering gegeven aan de afspraken met het rijk over de aanpak van sanering van spoedlocaties en de sanering van A-lijst woningen;
5. Voor het toedelen van het *deelbudget wonen* staat de *inhoud van de opgave* voorop. Gezien de omvang van de opgave zetten wij het budget selectief en doeltreffend in op basis van noodzaak en urgentie. Uitvoering staat voorop, waarbij we de middelen op projectniveau zullen toedelen.

4.2. Provinciale prioriteiten ISV3

Voor de ISV3 periode leggen wij, met inachtneming van bovengenoemde uitgangspunten en het op basis van onze doelstellingen en ambities uit ons Omgevingsplan, onze focus in het stedelijke vernieuwingsbeleid op de volgende beleidsterreinen:

1. Behoud en leefbaarheid in krimpgebieden

Wij zien het behoud van de leefbaarheid in gebieden met bevolkingsdaling als een majeure opgave. Het ondervangen van de gevolgen van de krimp vraagt om forse investeringen, met name voor de noodzakelijke herstructurering en transformatie van de woningvoorraad

en de (her)-inrichting van de openbare ruimte in (potentieel) kwetsbare kernen, wijken en buurten. Wij zetten in op een *offensieve krimpstrategie* met een brede integrale aanpak in ruimtelijk, sociaal en economisch opzicht, inclusief de daarbij behorende aspecten van volkshuisvesting, arbeidsmarkt, onderwijs en mobiliteit. Doel is om de leefkwaliteit van de gemeenten in de krimpgebieden in stand te houden of zelfs te verbeteren. Belangrijke opgave is het *vergroten van het financiële draagvlak* voor het treffen van maatregelen om de leefbaarheid te behouden en te versterken en om de kwaliteit van wonen, werken en de voorzieningen overeind te kunnen houden.

Anders dan in groeiregio's kunnen er onvoldoende baten worden gegenereerd uit bijvoorbeeld grondexploitatie en nieuwbouw om een profijtelijke (her)ontwikkeling mogelijk te maken. Daarmee komt de herstructurering en de transformatie in krimpgebieden onder grote druk te staan. Aanvullende financiële middelen, zoals het ISV, zijn daarom hard nodig om deze majeure opgave aan te kunnen pakken. Om die reden willen wij het ISV deelbudget voor wonen volledig inzetten in de krimpregio's in onze provincie. Met de toedeling van het ISV deelbudget voor wonen willen wij, als aanzet, een zekere balans aanbrengen tussen gebieden met mogelijkheden voor ontwikkeling en gebieden waar de verdien capaciteit gering tot nihil is. Omdat de verbetering van de particuliere woningvoorraad een belangrijk onderdeel is van de opgave, zetten wij een deel van het budget wonen expliciet hierop in. Indien er in de ISV3 periode aanvullende bijdragen voor de aanpak van de krimpproblematiek beschikbaar komen, kan de provincie de selectieve inzet van het ISV of de thematische toedeling binnen het budget heroverwegen.

2. Bodemsanering

In 2030 moeten alle ernstige bodemverontreinigingen gesaneerd en/of beheerst zijn. Voor 2010 hebben wij alle spoedeisende gevallen in beeld gebracht en voor 2015 zijn deze gevallen beheerst of gesaneerd. De aanpak van spoedeisende gevallen met humane risico's is speerpunt in ons bodemsaneringsbeleid in ISV3. Wij vervullen hierbij een actieve rol.

De provincie is bevoegd gezag en het beschikbare deelbudget bodem zal in de lijn van het bodemconvenant in de *gehele provincie* (excl. de stad Groningen) worden ingezet.

Daarbij wordt waar mogelijk aangesloten bij andere provinciale doelstellingen en ambities.

3. Geluid

Dit deelbudget is bedoeld om de geluidsbelasting van de woningen op de A-lijst woningen langs wegen, niet zijnde rijkswegen te saneren. Afronding van deze A-lijst woningen is beoogd in 2020 (Beschikking sanering verkeerslawaaï). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van deze sanering met gebruikmaking van ISV middelen.

Met deze bijdrage kunnen maatregelen aan de woning worden genomen of maatregelen die op een andere wijze de geluidsbelasting op de woningen zodanig vermindert dat de

woning van de A-lijst kan worden geschrapt. Het deelbudget zal op basis van prestatieafspraken beschikbaar worden gesteld aan gemeenten met A-lijst woningen. In onze provincie zijn dat de gemeenten Haren, Veendam en Hoogezand-Sappemeer.

4.3. Budgetverdeling ISV3: toedeling middelen

Indicatieve budgetverdeling over doelen

Onderstaande tabel geeft op basis van onze uitgangspunten en prioriteiten de verdeling van het budget ISV3 over drie doelen. Daarbij is tevens vermeld welke gemeenten in aanmerking kunnen komen voor een bijdrage uit de verschillende deelbudgetten.

ISV3 BUDGET	GEMEENTEN	THEMA	
WONEN	Appingedam, Delfzijl, Eemsum, Loppersum, Oldambt, Veendam, Pekela, Vlagtwedde, Stadskanaal, Menterwolde, Bellingwolde, de Marne	BEHOUD LEEFBAARHEID KRIMP	€ 15,2
BODEM	alle gemeenten	SANERING SPOEDLOCATIES	€ 6,8
GELUID	Veendam, Hoogezand-Sappemeer, Haren	SANERING A-LIJST	€ 0,3
Totaal budget ISV3			€ 22,3

4.4. Budget Wonen

Het ISV3 deelbudget voor wonen ad € 15,2 mln. zal volledig worden ingezet voor het behoud en het versterken van de leefbaarheid in de krimpregio's.

De acties en maatregelen van gemeenten moeten een toegevoegde waarde hebben voor een duurzame aanpak van de krimp en moeten leiden tot een waardevaste gebiedsontwikkeling, zowel lokaal op kern, wijk of buurt niveau, als op het regionale schaalniveau.

Vanwege de verschillen tussen gemeenten en regio's kan er geen algemene beleidsaanpak worden ontwikkeld, maar worden maatwerkoplossingen gevraagd. Dit betekent dat de maatregelen per beleidsterrein en per gemeente kunnen verschillen.

Het deelbudget wonen wordt opgesplitst in drie delen:

• Projectaanvragen	€ 10,68 mln.
• Fonds voor Particuliere Woningverbetering	€ 3,00 mln.
• <u>Knelpuntenpot (10%)</u>	€ 1,52 mln.
Totaal	€ 15,20 mln.

Speerpunt: transformatie verouderde woningvoorraad

Speerpunt van ons stedelijk vernieuwingsbeleid in de krimpregio's is de transformatie van de verouderde woningvoorraad (vooorlogs en vroeg naoorlogs), in het bijzonder in het goedkope segment van de particuliere woningvoorraad. Een evenwichtige woningvoorraad achten wij van essentieel belang om verpaupering en verloedering van de woon- en leefomgeving te voorkomen. Daarom willen wij tenminste een deel van het budget wonen besteden aan particuliere woningverbetering.

Indicatieve verdeling over jaartranches

De middelen voor projectaanvragen, ruim € 10 mln., worden beschikbaar gesteld in jaartranches. Te denken valt aan een verdeling van 2010: € 3,5 mln., 2011: € 3,5 mln. en 2012: € 3,5 mln., met de mogelijkheid om zonodig middelen projecten naar voren te halen dan wel bij onderbesteding het overblijvende budget door te schuiven naar het volgende jaar. Het is wenselijk om zo snel mogelijk projecten te realiseren.

Indicatieve verdeling over gebieden

Een indicatieve verdeling van het beschikbare budget voor "wonen en leefbaarheid" over de drie krimpgebieden kan de regio helpen om een beeld te krijgen van het aantal en de omvang van de projecten die door de gemeenten zouden kunnen worden aangepakt met ISV geld. Te denken valt aan de verdeling: Eemsdelta; 40%, Oost-Groningen: 50%, De Marne: 10%.

Aan deze verhouding kunnen geen rechten worden ontleend. De provincie wil de uiteindelijke toekenning en ook de toedeling aan deelgebieden baseren op de regionale woon- en leefbaarheidsplannen. Daarin staat immers aangegeven welke opgaven er zijn en wat de urgentie van projecten is.

Indien er tussentijds extra rijksmiddelen beschikbaar komen voor een van de gebieden, kan een herverdeling over de inzet van middelen over de regio's plaatsvinden.

Geen inzet als sloopfonds

De noodzakelijke sanering van de overtollige woningvoorraad als gevolg van de krimp is een zeer forse financiële opgave die de mogelijkheden van gemeenten en woningcorporaties overstijgt. Tegen deze achtergrond is het totale ISV-budget bij lange na niet toereikend om een bijdrage te

leveren aan de sloopopgave. De provincie is daarom van mening dat op een andere wijze zal moeten worden voorzien in bekostiging van de benodigde sanering. Op basis van de uitwerking van de transformatie- en sloopplannen kunnen hierover afspraken met het Rijk worden voorbereid. De middelen van het Rijk, zoals naar voren komt uit het voornemen van het kabinet om € 31 mln. vrij te maken voor aankoop- en sanering van woningen in krimpgebieden, zullen bij voorkeur worden ingezet voor aankoop en sanering van (particuliere) woningen.

4.5. Projectaanvragen

Het ISV deelbudget Wonen, onderdeel Projectaanvragen, zal door ons selectief in de krimpregio's worden ingezet en worden verdeeld over een beperkt aantal projecten. Wij denken daarbij aan een verdeling van de middelen over 10 tot 12 projecten. Gemeenten kunnen een projectaanvraag indienen voor een bijdrage uit het ISV. De provincie volgt daarbij een tenderbenadering. Gemeenten worden geacht tot uiterlijk 15 september van elk jaar projectaanvragen in te dienen, waarna een afwegingsproces volgt voor inzet van middelen uit de betreffende jaartranche. De provincie weegt de projecten af op basis van een aantal criteria.

Projectbeschrijving

Een projectaanvraag dient de volgende elementen te bevatten:

- een inhoudelijke beschrijving van het project en de te leveren prestatie(s); het betreft een meervoudige opgave met in ieder geval maatregelen op het gebied van wonen, openbare ruimte en/of voorzieningen
- de aanvangsdatum en verwachte einddatum van de fysieke uitvoering zijn aangegeven; de uitvoering dient bij indiening obstakelvrij te zijn;
- benoemt welke partijen op welke wijze bij het project zijn betrokken
- geeft financieel inzicht in de totale kosten van het project en de verdeling van de kosten over de verschillende partijen (waaronder rijk, gemeenten, provincies, EU, derden, etc.).
- benoemt de urgentie en betekenis van het project binnen de regionale context (onderbouwing)..

Onderbouwing

Het project waarvoor de aanvraag voor een ISV bijdrage wordt aangevraagd dient te worden onderbouwd:

- Op gebiedsniveau (kern, wijk, buurt) moet duidelijk zijn welk maatschappelijke problemen de gemeente met het project wil aanpakken en welke strategie en aanpak daarvoor wordt gekozen om negatieve omgevingseffecten tengevolge van de krimp te ondervangen ("krimpbestendig").

- Het project en de gekozen aanpak op gebiedsniveau moet passen in een vastgesteld regionale woon- en leefbaarheidsplan en moeten worden gedragen door de regionale partners en de betrokken partijen ("regiobestendig"). Voor gemeente de Marne volstaat een lokaal woon- en leefbaarheidsplan.

Het Provinciaal Omgevingsplan Groningen geeft aan wat de inhoud van een woon- en leefbaarheidsplan is, met name vanuit het aspect *wonen* (zie ook punt 3.3.). Vanwege de leefbaarheidsopgaven in de krimpgebieden en de doelstellingen van het Rijksbeleidskader ISV vraagt de inhoud van de regionale en lokale woon- en leefbaarheidsplannen een verbreding, vooral op het punt van de leefbaarheid. De provincie is bereid de regio's te faciliteren bij de opzet van een regionaal woon- en leefbaarheidsplan en doet in het kader van het Provinciaal Actieplan Bevolkingsdaling hiervoor een handreiking aan de regio's.

Wij realiseren ons dat de ontwikkeling van breed ingestoken regionale woon- en leefbaarheidsplannen grote inzet van de betreffende regio's vraagt en dat het proces daartoe de nodig tijd zal vragen. Om toch projectaanvragen te kunnen afwegen vragen wij aan de regio's om het plan in eerste instantie te beperken tot de onderdelen wonen en voorzieningen. Dit woon- en voorzieningenplan dient in 2010 gereed te zijn wil het bruikbaar zijn voor de onderbouwing van de project-aanvragen. Dit plan kan gezien worden als eerste stap richting een volwaardig regionaal woon- en leefbaarheidsplan.

Inhoud regionaal woon- en voorzieningenplan

Een regionaal woon- en voorzieningenplan dient dan in te gaan op twee componenten:

- Een analyse van de verwachte knelpunten in de woningvoorraad als gevolg van de bevolkingsdaling en de benodigde transformatie van de woningvoorraad (zoals het POP dit aangeeft; zie ook par. 3.3. van dit Beleidskader);
- Een analyse van de verwachte knelpunten in het aanbod van voorzieningen in de regio als gevolg van de bevolkingsdaling en de benodigde transformatie van het voorzieningen-aanbod.

Toelichting: Door de optredende schaalvergroting in bijvoorbeeld de detailhandel, het onderwijs en de gezondheidszorg en door de bevolkingsdaling ontstaan knelpunten. Veel voorzieningen in kleine kernen, in centrumdorpen en zelfs in stedelijke centra komen onder druk te staan. Voor de leefbaarheid is het daarom onvermijdelijk maar ook gewenst dat sommige voorzieningen worden gecombineerd of gebundeld van kleine kernen naar centrumdorpen en andere weer van centrumdorpen naar stedelijke centra. Wij roepen de gemeenten op om duidelijk te maken hoe voorzieningen zullen worden gebundeld en/of gecombineerd, en welke maatregelen daaruit voortkomen (zowel ten aanzien van het

realiseren van de benodigde bundeling als het saneren van verlaten panden en de benodigde transformatie van de openbare ruimte).

Voor de duidelijkheid vermelden wij hierbij dat het ISV is een budget dat door het Rijk wordt toegekend voor stedelijke vernieuwing, en met name in de fysieke leefomgeving zodat de leefbaarheid wordt versterkt. De middelen zijn dus niet beschikbaar voor het ontwikkelen of in stand houden van detailhandel, onderwijs of zorgfuncties. Alleen wanneer daar een fysieke component aan zit kan het fonds worden ingezet.

Afweging projectaanvragen

De bedoeling van de inzet van het ISV budget is om een bijdrage te leveren aan het oplossen van de leefbaarheidsproblemen van de bevolkingsdaling en een toekomstbestendige herinrichting van het gebied te bereiken. Dat vraagt om projecten die voor de langere termijn robuust zijn. Het fonds is niet bedoeld om voorzieningen, die dreigen onderuit te zakken door te weinig draagvlak, alsnog mogelijk te maken. Het gaat juist om het bevorderen van samenwerking tussen partijen aan een oplossing die draagvlak heeft.

In de afweging bij het toekennen geven wij een voorkeur aan de volgende projecten:

- met een hoge prioriteit in het (regionaal) woon- en voorzieningenplan;
- die met beperkte middelen toch een hoog effect sorteren;
- die voor de lange termijn waardevast is;
- die ontwikkeld zijn in samenwerking met meerdere partijen en gedragen wordt door de bewoners en gebruikers van het gebied (burgers, maatschappelijke organisaties en marktpartijen);
- waarvan de maatschappelijke en financiële haalbaarheid duidelijk is;
- die als pilot kunnen fungeren voor innovatieve oplossingen, slimme toepassing van instrumenten en nieuwe samenwerkingsvormen die ook elders kunnen worden benut.

De beperkte middelen dwingen ons om selectief te zijn. De provincie vraagt aan de regio om zelf selectief te zijn en met projecten te komen waarvan de regio vindt dat het toegevoegde waarde heeft.

Co-financiering

Van gemeenten vragen wij om een financiële bijdrage die ten minste gelijk is aan de gevraagde ISV bijdrage, met een indicatief maximum van € 1,5 mln. Hierbij wordt rekening gehouden met de financiële positie van de gemeente en de omvang van de opgave.

Advisering

Wij zijn voornemens om de uitkomst van de provinciale afweging van projectaanvragen van gemeenten uit de Eemdelta en Oost-Groningen ter advies voor te leggen aan de regionale overlegorganen.

De provincie is van mening dat de Commissie Stedelijke Vernieuwing in de huidige samenstelling niet geschikt is voor het beoogde doel, te weten de advisering aan het college van GS over projecten in de krimpgebieden. De Commissie zal daarom worden opgeheven.

Toekenning subsidies

Gedeputeerde Staten hebben op grond van artikel 8 van de Kaderverordening subsidies provincie Groningen 1998 de bevoegdheid om te beslissen op subsidieaanvragen voor projecten. Van deze bevoegdheid zullen wij in ieder geval in 2010 gebruik maken, met inachtneming van het Beleidskader ISV3. Wij overwegen om, indien nodig, voor de periode 2011-2014 onze bevoegdheden bij de toekenning van middelen voor stedelijke vernieuwing nader te formuleren. In een beschikking worden de voorwaarden opgenomen waaraan de gemeente dient te voldoen bij realisatie van het project. Bijvoorbeeld dat het project obstakelvrij dient te zijn, de termijn waarbinnen het project dient te zijn uitgevoerd en de wijze waarop de monitoring van de voortgang plaats vindt.

Overgangperiode

Voor de periode dat er nog geen regionale woon- en leefbaarheidsplannen zijn vastgesteld voorziet een overgangsregeling. De gemeenten hebben in 2010 de gelegenheid te komen tot regionale afspraken over wonen en voorzieningen die daarna uitgebreid worden tot volwaardige regionale woon- en leefbaarheidsplannen.

Vanuit het Rijksbeleidskader Stedelijke Vernieuwing ISV3 is 2010 een overgangsjaar, omdat formeel in 2010 het bestaande ISV-kader nog van kracht is en pas na intrekking van de Wet stedelijke Vernieuwing per 1-1-2011 de beoogde decentralisatie aan de orde is.

Deze overgangperiode biedt de provincie gelegenheid om eventueel beschikbare instrumenten voor krimpgebieden te bundelen en/of de inzet van middelen uit meerdere fondsen te stroomlijnen. Wij onderzoeken de mogelijkheid om bij de af te sluiten convenanten over de op te stellen regionale woon- en leefbaarheidsplannen te komen tot afspraken over inzet van ISV-middelen en andere beschikbare financieringsstromen met bijbehorende prestatieverplichtingen.

4.6. Fonds voor particuliere woningverbetering

De doelstellingen van het rijk breed zijn geformuleerd en dat betekent dat ook het ISV-budget breed en na de decentralisatie 'vrij besteedbaar' kan worden ingezet voor de bekostiging van

fysieke maatregelen voor zover ze passen binnen de doelstellingen. Dit biedt de mogelijkheid om het ISV budget in de krimpregio's ook in te zetten voor bijvoorbeeld isolatie, renovatie en sloop.

Wij zijn voornemens om € 3,0 mln. te reserveren voor het oprichten van een Provinciaal Particulier Fonds Woningverbetering. Het doel van dit fonds is om met zogenaamde goedkope leningen de verbetering van particuliere woningen te stimuleren. Het fonds heeft hierdoor een revoluerend karakter, zodat het fonds meerdere malen ingezet kan worden. De mogelijkheden voor het oprichten van het fonds binnen het ISV3 budget wordt nader met het rijk onderzocht.

De regeling dient te bevorderen dat er voor de bewoners in de krimpggebieden een duurzame en toekomstbestendige woningvoorraad ontstaat. De regeling zal dus doorstroming naar het betere deel van de woningvoorraad dienen te stimuleren en te bereiken dat deze woningen dan ook aan eisen van kwaliteit en duurzaamheid voldoen. De regeling is er niet voor om slechte woningen aan de onderkant van de markt op te knappen en over tien jaar te besluiten om ze alsnog wegens overtolligheid te gaan slopen.

Wil de inzet van het Fonds slagen, zodat het beoogde deel van de woningvoorraad wordt aangepakt, is een zorgvuldige werkwijze nodig om de regeling zo te maken dat het goed werkt en ook voor langere tijd dienst kan doen. De bedoeling is daarom om in 2010 te starten met pilots in Veendam en Winschoten (die in het Nationale Actieplan Bevolkingsdaling zijn benoemd), de ervaringen eind 2010 te evalueren en de regeling per 1-1-2011 voor alle betrokken gemeenten inzetbaar te hebben.

Het is wenselijk om de beschikbare € 3 mln. ISV voor particuliere woningverbetering te stapelen met de Subsidie Energiebesparing Bestaande Bouw (als uitvoering van het 100.000 woningenplan) en eventueel beschikbare gemeentelijke subsidies/startersleningen. Deze zouden dan via de SVn beschikbaar kunnen worden gesteld en aangevraagd kunnen worden via één loket bij de gemeenten, waar ook ondersteuning en voorlichting bij opstellen offerteaanvragen kan plaatsvinden. Deze werkwijze zal door de provincie in overleg met de gemeenten en het SVn worden uitgewerkt en kan leiden tot een afzonderlijke regeling voor de inzet van de middelen van het Fonds Particuliere Woningverbetering.

4.7. Knelpuntenpot

Voor bijzondere en onverwachte omstandigheden reserveren wij 10% van het deelbudget wonen voor het oplossen van knelpunten in de stedelijke vernieuwingsopgave. Wij denken aan projecten

die van te voren niet zijn voorzien en die van wezenlijk belang zijn voor het realiseren van de stedelijke vernieuwing en leefbaarheid.

4.8. Budget Bodem

Vanuit de verplichtingen die voor ons voortvloeien uit het bodemconvenant voeren wij voor het deelbudget bodem de regie. Speerpunt voor ISV3 is het realiseren van de doelstellingen uit het bodemconvenant in het stedelijke gebied.

Om doelgericht te kunnen sturen op deze doelstellingen zal, gezien de beperkte periode waarbinnen deze gerealiseerd moeten worden, de toekenning van de middelen plaatsvinden op basis van projecten. Daardoor houden wij zicht op de voortgang en kunnen wij als bevoegd gezag zonodig direct bijsturen in de uitvoering van het convenant.

Wij nemen een actieve rol op basis van onze inventarisaties van ernstige en spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de stedelijke vernieuwing ligt in de eerste plaats bij de gemeenten. Vanuit deze verantwoordelijkheid ligt ook het initiatief tot het realiseren van een project met een bodemsaneringsopgave bij de gemeenten. De provincie heeft een regisserende en stimulerende rol, die versterkt is door de in het convenant vastgelegde verplichtingen.

In de Meerjarenprogramma Bodemsanering 2010-2014 werken wij de randvoorwaarden met betrekking tot de aanpak van bodemverontreiniging in het stedelijk gebied, de aanvraag, voorwaarden en de inzet van het daarvoor beschikbare budget verder uit.

Voor de realisering van deze bodemdoelstelling kan een beroep op een ISV-bijdrage worden gedaan onder de volgende voorwaarden:

- De locatie is gelegen binnen de bebouwde kom;
- Er is geen sprake van een locatie in landelijk gebied, waterbodems of de aanpak van een locatie die valt onder een brancheafsprake (Gasfabrieksterreinen, bedrijfsterreinen);
- Er is sprake van een (potentieel) geval van ernstige verontreiniging;
- De sanering moet functiegericht en kosten effectief zijn;
- De maximale inspanningen zijn verricht om geld uit de markt te behalen door onderhandelingen of door de inzet van het juridische instrumentarium uit de Wet bodembescherming;
- Voorrang voor samenloop van de bodemopgave met andere opgaven;
- Voorrang voor de aanpak van spoedeisende locaties.

4.9. Budget Geluid

Het budget is bedoeld voor de woningen van de saneringen op de A-lijst. Op dit moment heeft de provincie geen volledig overzicht van de woningen van de woningen op deze lijst per 1 januari 2010.

Het deelbudget geluid ad € 312.000 wordt daarom vooraf niet indicatief verdeeld onder gemeenten met A-lijst woningen.

Met de gemeenten Veendam, Haren en Hoogezand-Sappemeer worden afspraken gemaakt over het daadwerkelijke aantal te saneren woningen. Op basis van een projectaanvraag wordt hieraan vervolgens een budget gekoppeld.

Evenals in ISV2 worden de geluidsmiddelen voor een periode van twee jaar gereserveerd. Indien de gereserveerde geluidsmiddelen niet voor 1 januari 2012 met een goede onderbouwing zijn aangevraagd zal het budget worden toegevoegd aan het ISV deelbudget wonen.